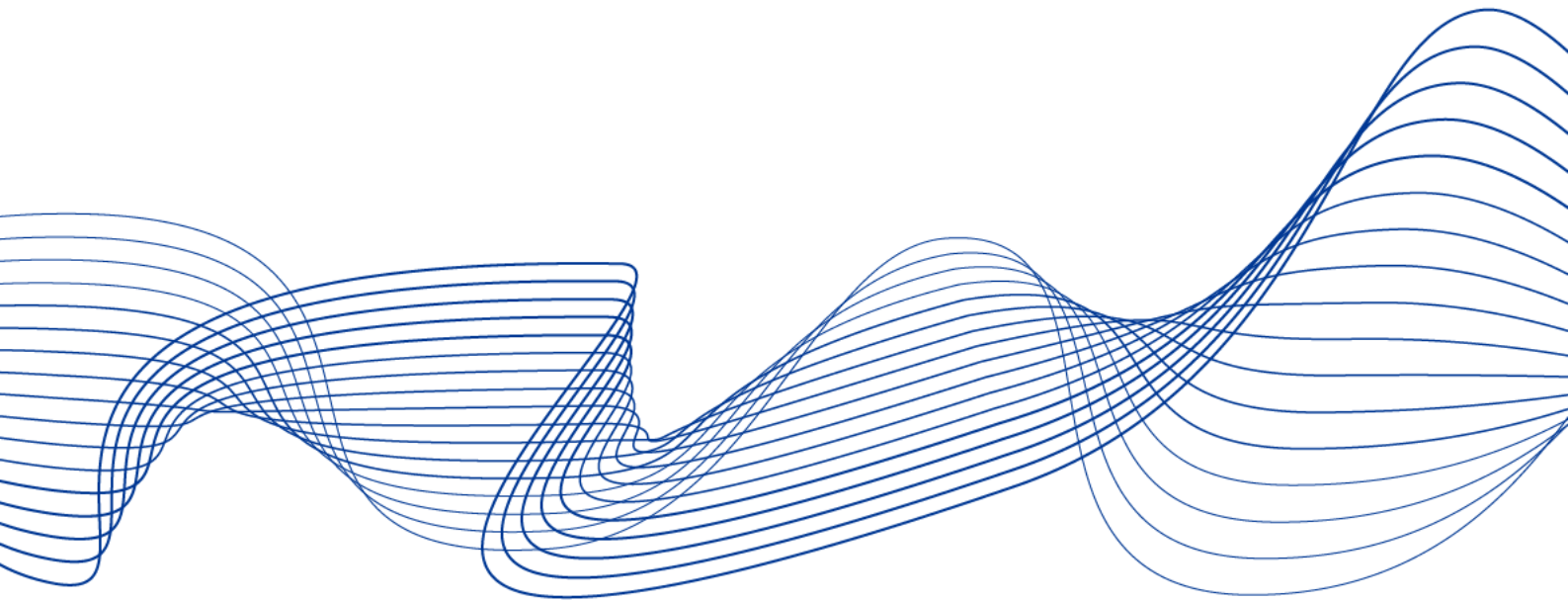

Ετήσια Έκθεση

2016

ΕΣΣΚ

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου

Ευρωπαϊκό Σύστημα Χρηματοοικονομικής Εποπτείας

Περιεχόμενα

Πρόλογος	2
Περίληψη	4
Στοιχεία έκδοσης	7

Πρόλογος

Mario Draghi, Πρόεδρος του
Ευρωπαϊκού Συμβουλίου
Συστημικού Κινδύνου

Σας παρουσιάζω την έκτη ετήσια έκθεση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Συστημικού Κινδύνου (ΕΣΣΚ), η οποία καλύπτει την περίοδο από την 1η Απριλίου 2016 έως τις 31 Μαρτίου 2017. Κατά την υπό εξέταση περίοδο, το ΕΣΣΚ συνέχισε τη στενή παρακολούθηση των ευπαθειών στο χρηματοπιστωτικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και συνεισέφερε στον σχετικό διάλογο πολιτικής. Το ΕΣΣΚ παρακολούθησε με ιδιαίτερη προσοχή δύο πρωταρχικούς τομείς κινδύνων. Ο πρώτος αφορά τους κινδύνους που ενέχει το περιβάλλον διαρκώς χαμηλών επιτοκίων. Η ανάλυση αυτών των κινδύνων, την οποία διενέργησαν από κοινού το ΕΣΣΚ και η ΕΚΤ, δημοσιεύθηκε σε έκθεση σχετικά με ζητήματα μακροπροληπτικής πολιτικής που προκύπτουν λόγω χαμηλών επιτοκίων. Επίσης, με βάση την ανάλυση αυτή το ΕΣΣΚ ανήγαγε τον εντοπισθέντα κίνδυνο που αφορά τις αδυναμίες στους ισολογισμούς των τραπεζών, των ασφαλιστικών εταιρειών και των συνταξιοδοτικών ταμείων σε έναν από τους δύο σημαντικότερους

κινδύνους για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα στην ΕΕ, τοποθετώντας τον στο ίδιο επίπεδο με τον κίνδυνο επανατιμολόγησης των ασφαλιστρών κινδύνου στις παγκόσμιες χρηματοπιστωτικές αγορές.

Ο δεύτερος τομέας κινδύνων αφορά ευπάθειες που σχετίζονται με οικιστικά ακίνητα. Σύμφωνα με μια αξιολόγηση προοπτικού χαρακτήρα σε επίπεδο ΕΕ, το ΕΣΣΚ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι μεσοπρόθεσμες ευπάθειες υφίστανται σε οκτώ κράτη μέλη, προς τα οποία εξέδωσε δημόσιες προειδοποιήσεις. Το ΕΣΣΚ εξέδωσε επίσης σύσταση σχετικά με την κάλυψη κενών σε στοιχεία που αφορούν ακίνητα με σκοπό τη θέσπιση ενός περισσότερο εναρμονισμένου πλαισίου για την παρακολούθηση των εξελίξεων στις αγορές οικιστικών και εμπορικών ακινήτων στην ΕΕ.

Κατά την υπό εξέταση περίοδο, το ΕΣΣΚ διέυρνε επίσης την ικανότητά του να παρακολουθεί τον μη τραπεζικό χρηματοπιστωτικό τομέα. Συγκεκριμένα, το ΕΣΣΚ δημοσίευσε για πρώτη φορά ετήσια επισκόπηση του σκιώδους τραπεζικού τομέα στην ΕΕ (EU Shadow Banking Monitor), στην οποία εντοπίζονται πηγές και μηχανισμοί ενίσχυσης των συστημικών κινδύνων. Εν προκειμένω, το ΕΣΣΚ συνεισέφερε στη διαμόρφωση του διαλόγου για τη μακροπροληπτική πολιτική πέραν του τραπεζικού τομέα. Για παράδειγμα, καθόρισε τόσο βραχυπρόθεσμες επιλογές πολιτικής όσο και πρόγραμμα μακροπρόθεσμων δράσεων.

Επιπλέον, το ΕΣΣΚ συμμετείχε ενεργά στην προώθηση των συζητήσεων για τη μακροπροληπτική πολιτική διοργανώνοντας σειρά συνεδρίων και σεμιναρίων. Ειδικότερα, διοργάνωσε το πρώτο ετήσιο συνέδριό του τον Σεπτέμβριο, το οποίο επικεντρώθηκε στην κατεύθυνση της μακροπροληπτικής πολιτικής και σε ορισμένα από τα πιο σημαντικά ζητήματα που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα δράσης των φορέων χάραξης μακροπροληπτικής πολιτικής, όπως το περιβάλλον χαμηλών επιτοκίων, οι συνέπειες της υποχρέωσης εκκαθάρισης σε κεντρικό επίπεδο προκειμένου να καταστεί ασφαλέστερη η διαπραγμάτευση τυποποιημένων εξωχρηματοπιστηριακών παραγώγων καθώς και η εμφανής στενότητα ασφαλών περιουσιακών στοιχείων στις αγορές.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον Stefan Ingves, διοικητή της Sveriges riksbank, για τη στήριξη που παρείχε στο ΕΣΣΚ τα τελευταία έξι χρόνια ως πρόεδρος της Συμβουλευτικής Τεχνικής Επιτροπής του ΕΣΣΚ. Ο νέος πρόεδρος της εν λόγω επιτροπής Philip R. Lane, διοικητής της Banc

Ceannais na hÉireann/Central Bank of Ireland, θα αναλάβει τα καθήκοντά του από τον Αύγουστο του 2017.

Φρανκφούρτη, Ιούλιος 2017

Mario Draghi
Πρόεδρος του ΕΣΣΚ

Περίληψη

Η υπό εξέταση περίοδος χαρακτηρίστηκε από ένα περιβάλλον χαμηλής οικονομικής ανάπτυξης και χαμηλών επιτοκίων, παρότι οι προοπτικές της ευρωπαϊκής και της παγκόσμιας οικονομίας βελτιώθηκαν προς το τέλος της περιόδου αυτής. Το ΕΣΣΚ (από κοινού με την ΕΚΤ) διέθεσε σημαντικούς πόρους για την ανάλυση των επιδράσεων αυτού του περιβάλλοντος στη χρηματοπιστωτική σταθερότητα της ΕΕ και δημοσίευσε έκθεση σχετικά με ζητήματα μακροπροληπτικής πολιτικής τα οποία προκύπτουν λόγω χαμηλών επιτοκίων. Επιπλέον, το ολοένα αναπτυσσόμενο σκιώδες τραπεζικό σύστημα στην ΕΕ είχε ως αποτέλεσμα το ΕΣΣΚ να εντείνει τις προσπάθειές του για παρακολούθηση του συστήματος αυτού και να δημοσιεύσει την πρώτη ετήσια επισκόπηση του σκιώδους τραπεζικού συστήματος στην ΕΕ, στην οποία εντοπίστηκαν πηγές και μηχανισμοί ενίσχυσης των συστημικών κινδύνων.

Το ΕΣΣΚ εξακολούθησε να εντοπίζει τέσσερις βασικούς κινδύνους για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα στην ΕΕ, ήτοι 1) την επανατιμολόγηση των ασφαλιστρών κινδύνου στις παγκόσμιες χρηματοπιστωτικές αγορές, 2) τις αδυναμίες στους ισολογισμούς των τραπεζών, των ασφαλιστικών εταιρειών και των συνταξιοδοτικών ταμείων, 3) τις προκλήσεις που θέτει η βιωσιμότητα του χρέους στους τομείς του δημοσίου, των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών και 4) τις διαταραχές και τη μετάδοση δυσμενών επιδράσεων από τους μη τραπεζικούς χρηματοπιστωτικούς τομείς στο ευρύτερο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Όπως και στην προηγούμενη ετήσια έκθεση του ΕΣΣΚ, η αιφνίδια αναστροφή των ασφαλιστρών κινδύνου παγκοσμίως εξακολουθεί να θεωρείται ιδιαίτερα σημαντικός κίνδυνος για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα. Με βάση το περιβάλλον χαμηλής ανάπτυξης και χαμηλών επιτοκίων το ΕΣΣΚ έκρινε ότι οι αδυναμίες στους ισολογισμούς των τραπεζών, των ασφαλιστικών επιχειρήσεων και των συνταξιοδοτικών ταμείων έχουν παρόμοια σημασία.

Πέραν της εντολής που του έχει ανατεθεί να ασκεί τη μακροπροληπτική επίβλεψη του χρηματοπιστωτικού συστήματος της ΕΕ, το ΕΣΣΚ έχει το καθήκον να εκδίδει προειδοποιήσεις όταν εντοπίζονται σημαντικοί συστημικοί κίνδυνοι των οποίων η επισήμανση θεωρείται αναγκαία. Εν προκειμένω, το ΕΣΣΚ διενέργησε ανάλυση μεσοπρόθεσμων ευπαθειών στα κράτη μέλη της ΕΕ οι οποίες σχετίζονται με τον τομέα των οικιστικών ακινήτων. Βάσει της αξιολόγησής του, το ΕΣΣΚ απεύθυνε δημόσιες προειδοποιήσεις προς οκτώ χώρες (Αυστρία, Βέλγιο, Δανία, Φινλανδία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο). Επρόκειτο για τις πρώτες δημόσιες προειδοποιήσεις που εξέδωσε το ΕΣΣΚ από την ίδρυσή του. Το ΕΣΣΚ εντόπισε επίσης σημαντικά κενά στα στοιχεία που είναι διαθέσιμα για την ανάλυση του τομέα των ακινήτων. Εξέδωσε λοιπόν σύσταση σχετικά με την κάλυψη κενών στα στοιχεία που αφορούν ακίνητα με σκοπό τη θέσπιση ενός περισσότερο εναρμονισμένου πλαισίου για την παρακολούθηση των εξελίξεων στις αγορές οικιστικών και εμπορικών ακινήτων στην ΕΕ.

Οι βασικοί κίνδυνοι για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα τους οποίους εντόπισε το ΕΣΣΚ αποτέλεσαν τη βάση για την κατάρτιση δυσμενών σεναρίων για τους σκοπούς των ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων σε επίπεδο ΕΕ τις οποίες διενέργησαν οι Ευρωπαϊκές Εποπτικές Αρχές. Κατά την υπό εξέταση περίοδο, το ΕΣΣΚ κατάρτισε δυσμενή σεναρία που χρησιμοποιήθηκαν στην άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων της Ευρωπαϊκής Αρχής Κινητών Αξιών και Αγορών (ΕΑΚΑΑ) για τους κεντρικούς αντισυμβαλλομένους και στην άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων της Ευρωπαϊκής Αρχής Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων (ΕΑΑΕΣ) για τα ταμεία επαγγελματικών συντάξεων. Λεπτομέρειες αυτών των σεναρίων παρέχονται στην παρούσα ετήσια έκθεση. Τα σεναρία που κατάρτισε το ΕΣΣΚ στις αρχές του 2016 για τους σκοπούς της άσκησης προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων της Ευρωπαϊκής Αρχής

Τραπεζών (EAT) για τον τραπεζικό τομέα και στην άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων της ΕΑΑΕΣ για τον ασφαλιστικό τομέα περιγράφηκαν στην ετήσια έκθεση του ΕΣΣΚ για το 2015.

Κατά την υπό εξέταση περίοδο λειτούργησε για πρώτη φορά το πλαίσιο εθελοντικής αμοιβαιότητας που θέσπισε το ΕΣΣΚ τον Δεκέμβριο του 2015. Το 2016 το Βέλγιο και η Εσθονία ήταν οι πρώτες χώρες που ζήτησαν εφαρμογή στη βάση της αμοιβαιότητας δύο μέτρων του νέου πλαισίου. Η επακόλουθη σύσταση του ΕΣΣΚ προς όλα τα κράτη μέλη για εφαρμογή και των δύο μέτρων στη βάση της αμοιβαιότητας οδήγησε τελικά σε σημαντική αύξηση των δράσεων στη βάση της αμοιβαιότητας σε ολόκληρη την ΕΕ.

Το ΕΣΣΚ συνεισέφερε επίσης στο έγγραφο διαβούλευσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την επισκόπηση του πλαισίου μακροπροληπτικής πολιτικής της ΕΕ. Το ΕΣΣΚ επισήμανε ότι θα πρέπει να εξακολουθεί να είναι ανεξάρτητο, παραμένοντας ωστόσο στενά συνδεδεμένο με την ΕΚΤ. Πρότεινε να διατηρηθεί ο ευρύς χαρακτήρας όσον αφορά τη συμμετοχή στο Γενικό Συμβούλιο και τόνισε την ανάγκη για ολοκληρωμένα και εύχρηστα εργαλεία μακροπροληπτικής πολιτικής. Επιπλέον, πρότεινε ορισμένες βελτιώσεις στον σχεδιασμό συγκεκριμένων εργαλείων που στοχεύουν στις διαρθρωτικές και κυκλικές διαστάσεις του συστημικού κινδύνου. Το ΕΣΣΚ πρότεινε επίσης να τεθούν στη διάθεση των φορέων χάραξης μακροπροληπτικής πολιτικής σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ εργαλεία αντιμετώπισης συστημικών κινδύνων που προκύπτουν κυρίως λόγω ανοιγμάτων σε οικιστικά ακίνητα. Τέλος, το ΕΣΣΚ αναγνώρισε την ανάγκη θέσπισης ενός νομικού πλαισίου για τη μακροπροληπτική πολιτική πέραν του τραπεζικού τομέα.

Το ΕΣΣΚ συνεισέφερε επίσης στο πλαίσιο μακροπροληπτικής πολιτικής για τον τραπεζικό τομέα. Πρώτον, εξέφρασε τις απόψεις του στην ΕΑΤ σχετικά με την εισαγωγή του δείκτη μόχλευσης. Με βάση την προκαταρκτική του ανάλυση, το ΕΣΣΚ εντόπισε ελάχιστα στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι ο δείκτης μόχλευσης θα έχει αρνητικό αντίκτυπο στη ρευστότητα της αγοράς. Δεύτερον, το ΕΣΣΚ συνεισέφερε στην τακτική έκθεση, την οποία συντονίζει η ΕΑΤ, σχετικά με την κυκλική διακύμανση των κεφαλαιακών απαιτήσεων. Στην έκθεση, αν και αναγνωρίζονται ορισμένες προκλήσεις σε επίπεδο ανάλυσης, δεν εντοπίζονται επαρκή στοιχεία που να τεκμηριώνουν την ύπαρξη επιδράσεων λόγω κυκλικών διακυμάνσεων οι οποίες προκύπτουν από τον κανονισμό και την οδηγία σχετικά με τις κεφαλαιακές απαιτήσεις (Capital Requirements Regulation and Directive - CRR/CRDIV). Το ΕΣΣΚ πρότεινε, ως εκ τούτου, τη διατήρηση του υφιστάμενου πλαισίου –το οποίο είναι ευαίσθητο στον κίνδυνο– για τα ίδια κεφάλαια των τραπεζών. Τρίτον, το ΕΣΣΚ υπέβαλε τις απόψεις του στην ΕΑΤ σχετικά με τον ορισμό του δείκτη καθαρής σταθερής χρηματοδότησης (net stable funding ratio - NSFR). Στα σχόλιά του το ΕΣΣΚ αναγνώρισε τον δείκτη NSFR ως το καλύτερο διαθέσιμο εργαλείο για την αντιμετώπιση διαρθρωτικών ζητημάτων που σχετίζονται με τον μετασχηματισμό της ρευστότητας και της ληκτότητας από τις τράπεζες. Επισήμανε ότι ο τελικός στόχος των ευρωπαϊκών αρχών θα πρέπει επομένως να είναι η εφαρμογή μιας αξιόπιστης και ορθής απαίτησης για τον δείκτη NSFR στην ΕΕ.

Επιπλέον, το ΕΣΣΚ συνέβαλε στην ανάπτυξη πλαισίου μακροπροληπτικής πολιτικής πέραν του τραπεζικού τομέα. Το ΕΣΣΚ εξέδωσε τον Ιούλιο του 2016 έγγραφο στρατηγικής στο οποίο παρουσιάζονται βραχυπρόθεσμες επιλογές πολιτικής και πρόγραμμα μακροπρόθεσμων δράσεων πολιτικής με σκοπό τον περιορισμό των κινδύνων για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα που σχετίζονται με τον μη τραπεζικό χρηματοπιστωτικό τομέα. Κατά την υπό εξέταση περίοδο, το ΕΣΣΚ σημείωσε πρόοδο σε ορισμένα από τα βασικά καθήκοντα που ορίστηκαν στο εν λόγω έγγραφο. Πρώτον, το ΕΣΣΚ ανέλαβε ενέργειες προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης καινοτόμων εργαλείων μακροπροληπτικής πολιτικής για την αντιμετώπιση των κυκλικών διακυμάνσεων των αρχικών περιθωρίων και περικοπών αποτίμησης (haircuts), ιδίως όσον αφορά τις συναλλαγές χρηματοδότησης τίτλων και τα παράγωγα. Δεύτερον, το ΕΣΣΚ παρείχε μια προοπτική

μακροπροληπτικής πολιτικής στην προληπτική εποπτεία των κεντρικών αντισυμβαλλομένων και των ασφαλιστικών εταιρειών, συνεισφέροντας ιδίως σε εν εξελίξει αναθεωρήσεις της νομοθεσίας.

Σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, το 2016 αυξήθηκε σημαντικά ο αριθμός των μέτρων που αφορούν ζητήματα μακροπροληπτικής πολιτικής. Επρόκειτο για το πρώτο έτος κατά το οποίο όλα τα κράτη μέλη καθόρισαν το αντικυκλικό απόθεμα ασφαλείας σε τριμηνιαία βάση και διενέργησαν ετήσια επισκόπηση όσον αφορά τον χαρακτηρισμό και τον καθορισμό των ποσοστών κεφαλαιακών αποθεμάτων ασφαλείας για τα άλλα συστημικά σημαντικά ιδρύματα. Στην περίπτωση εργαλείων που δεν υπόκεινται σε περιοδική επισκόπηση, περίπου το ήμισυ των κρατών μελών έλαβαν μέτρα μακροπροληπτικής πολιτικής, με ιδιαίτερη έμφαση σε εργαλεία που στοχεύουν σε κινδύνους σχετιζόμενους με οικιστικά ακίνητα.

Κατά την υπό εξέταση περίοδο, το ΕΣΣΚ εξακολούθησε να αξιολογεί την εφαρμογή προηγούμενων συστάσεων του. Στην αξιολόγηση της συμμόρφωσης με τη σύσταση του ΕΣΣΚ σχετικά με τη χρηματοδότηση των πιστωτικών ιδρυμάτων διαπιστώθηκε ιδιαίτερα υψηλός βαθμός συμμόρφωσης των αποδεκτών της σύστασης. Η αξιολόγηση της συμμόρφωσης με τη σύσταση του ΕΣΣΚ σχετικά με τους ενδιάμεσους στόχους και τα εργαλεία μακροπροληπτικής πολιτικής έδειξε ότι όλα τα κράτη μέλη επιδιώκουν την επίτευξη των ενδιάμεσων στόχων που συνέστησε το ΕΣΣΚ, συνδέοντάς τους με συγκεκριμένα εργαλεία μακροπροληπτικής πολιτικής. Η ολοκλήρωση της αξιολόγησης της συμμόρφωσης με τη σύσταση του ΕΣΣΚ σχετικά με τα αμοιβαία κεφάλαια της χρηματαγοράς αναβλήθηκε προκειμένου να ληφθεί υπόψη η ολοκλήρωση του αντίστοιχου κανονισμού της ΕΕ.

Τέλος, το ΕΣΣΚ διοργάνωσε σειρά συνεδρίων και σεμιναρίων για την προώθηση του διαλόγου σχετικά με τη μακροπροληπτική πολιτική. Συγκεκριμένα, το ΕΣΣΚ διοργάνωσε το πρώτο ετήσιο συνέδριό του στο οποίο οι ομιλητές αντάλλαξαν απόψεις για την κατεύθυνση της μακροπροληπτικής πολιτικής και για ορισμένα από τα σημαντικότερα ζητήματα που περιλαμβάνει το πρόγραμμα δράσης των φορέων χάραξης μακροπροληπτικής πολιτικής, όπως το περιβάλλον χαμηλών επιτοκίων, οι συνέπειες της υποχρέωσης εκκαθάρισης σε κεντρικό επίπεδο προκειμένου να καταστεί ασφαλέστερη η διαπραγμάτευση τυποποιημένων εξωχρηματοστηριακών παραγώγων καθώς και η εμφανής στενότητα ασφαλών περιουσιακών στοιχείων στις αγορές.

Στοιχεία έκδοσης

© Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου, 2017

Ταχ. διεύθυνση 60640 Frankfurt am Main, Germany
Τηλέφωνο +49 69 1344 0
Δικτυακός τόπος www.esrb.europa.eu

Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος. Επιτρέπεται η αναπαραγωγή για εκπαιδευτικούς και μη εμπορικούς σκοπούς, εφόσον αναφέρεται η πηγή.

Τελευταία ημερομηνία για τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην παρούσα έκθεση: 31 Μαρτίου 2017.

Η ελληνική έκδοση της Ετήσιας Έκθεσης του ΕΣΣΚ για το 2016 περιέχει μόνο τον Πρόλογο και την Περίληψη. Η πλήρης έκδοση της Έκθεσης διατίθεται στα αγγλικά, τα γερμανικά και τα ισπανικά.

ISSN 1977-5156 (ηλεκτρονική έκδοση)
ISBN 978-92-95210-24-0 (ηλεκτρονική έκδοση)
DOI 10.2849/43486 (ηλεκτρονική έκδοση)
EU catalogue No DT-AB-17-001-EL-N (ηλεκτρονική έκδοση)